TEISINGUMO TEISMO (šeštoji kolegija) SPRENDIMAS

2021 m. birželio 10 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Vartojimo kredito sutartys – Direktyva 2008/48/EB – Pernelyg didelio įsiskolinimo rizika – 8 straipsnis – Kredito davėjo pareiga patikrinti vartotojo kreditingumą – 23 straipsnis – Sankcijos veiksmingumas, proporcingumas ir atgrasomasis pobūdis šios pareigos pažeidimo atveju“

Byloje C-303/20

dėl *Sąd Rejonowy w Opatowie I Wydział Cywilny* (Opatuvo apylinkės teismo I civilinių bylų skyrius, Lenkija) 2019 m. rugsėjo 27 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2020 m. liepos 8 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Ultimo Portfolio Investment (Luxembourg) SA

prieš

KM,

dalyvaujant

Prokuratura Okręgowa w Kielcach,

TEISINGUMO TEISMAS (šeštoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas L. Bay Larsen, teisėjai C. Toader (pranešėja) ir M. Safjan,

generalinis advokatas G. Pitruzzella,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– *Ultimo Portfolio Investment (Luxembourg) SA*, atstovaujamos *radca prawny* W. Kołosza,

– Lenkijos vyriausybės, atstovaujamos B. Majczyna,

– Europos Komisijos, atstovaujamos G. Goddin ir A. Szmytkowska,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

* Proceso kalba: lenkų.

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2008 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/48/EB dėl vartojimo kredito sutarčių ir panaikinančios Tarybos direktyvą 87/102/EEB (OL L 133, 2008, p. 66) 8 ir 23 straipsnių išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant *Ultimo Portfolio Investment (Luxembourg) SA* (toliau – *Ultimo Portfolio Investment*), kuriai bendrovė *Aasa Polska SA* perleido reikalavimą, ir KM, kuri yra fizinis asmuo, ginčą dėl skolinio reikalavimo pagal vartojimo kredito sutartį sumokėjimo.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

3 Direktyvos 2008/48 26 ir 47 konstatuojamosiose dalyse nurodyta:

„(26) <…> Svarbu – visų pirma besiplečiančioje kredito rinkoje, – kad kreditoriai [kredito davėjai] nesiimtų neatsakingo skolinimo veiklos ar neišduotų kredito, prieš tai neįvertinę kreditingumo, ir valstybės narės turėtų užtikrinti reikalingą priežiūrą, kad būtų išvengta tokio elgesio, ir turėtų nustatyti reikalingas priemones nubausti kreditorius [kredito davėjus], tuo atveju, jei jie tai daro. <…> už kiekvieno vartotojo kreditingumo patikrinimą turėtų būti atsakingi kreditoriai [kredito davėjai]. Tuo tikslu jiems turėtų būti leidžiama naudoti ne tik informaciją, kurią vartotojas pateikia rengiant atitinkamą kredito sutartį, bet ir ilgalaikių komercinių santykių metu pateiktą informaciją. Valstybių narių valdžios institucijos taip pat galėtų kreditoriams [kredito davėjams] teikti atitinkamus nurodymus bei gaires. Vartotojai taip pat turėtų veikti apdairiai ir laikytis savo sutartinių įsipareigojimų.

<…>

(47) Valstybės narės turėtų nustatyti taisykles dėl sankcijų, taikytinų pažeidus pagal šią direktyvą priimtas nacionalines nuostatas, ir užtikrinti jų įgyvendinimą. Nors sankcijų nustatymas paliekamas valstybių narių nuožiūrai, numatytos sankcijos turėtų būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasančios.“

4 Šios direktyvos 8 straipsnio „Pareiga įvertinti vartotojo kreditingumą“ 1 dalyje numatyta:

„Valstybės narės užtikrina, kad prieš sudarant kredito sutartį kreditorius [kredito davėjas] įvertintų vartotojo kreditingumą atitinkamais atvejais remdamasis iš vartotojo gauta pakankama informacija ir prireikus atlikęs patikrinimą atitinkamoje duomenų bazėje. Valstybės narės, kurių teisės aktuose reikalaujama, kad kreditorius [kredito davėjas] įvertintų vartotojo kreditingumą atlikęs patikrinimą atitinkamoje duomenų bazėje, gali išlaikyti šį reikalavimą.“

5 Minėtos direktyvos 23 straipsnyje „Sankcijos“ nustatyta:

„Valstybės narės nustato taisykles dėl sankcijų, taikomų už pagal šią direktyvą priimtų nacionalinių nuostatų pažeidimus, ir imasi visų priemonių, būtinų užtikrinti, kad jos būtų įgyvendinamos [taikomos]. Numatytos sankcijos turi būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasančios.“

Lenkijos teisė

6 Direktyva 2008/48 į Lenkijos teisę buvo perkelta 2011 m. gegužės 12 d. *Ustawa o kredycie konsumenckim* (Vartojimo kredito įstatymas; 2011 m. *Dz. U*. Nr. 126, 715 pozicija). Šio pagrindinėje byloje taikytinos redakcijos įstatymo (toliau – Vartojimo kredito įstatymas) 9 straipsnyje nustatyta:

„1. Prieš sudarydamas vartojimo kredito sutartį kredito davėjas privalo įvertinti vartotojo kreditingumą.

2. Kreditingumas vertinamas remiantis iš vartotojo gauta informacija arba informacija, gauta iš atitinkamų duomenų bazių ar kredito davėjo duomenų rinkmenų.

3. Kredito davėjo reikalavimu vartotojas privalo pateikti dokumentus ir informaciją, reikalingus kreditingumui įvertinti.

4. Jei kredito davėjas yra bankas ar kita įstaiga, pagal įstatymą turinti teisę teikti kreditus, kreditingumas vertinamas pagal 1997 m. rugpjūčio 29 d. Bankų įstatymo 70 straipsnį ir kitus šiems subjektams taikomus teisės aktus, atsižvelgiant į 1–3 dalių nuostatas.“

7 1971 m. gegužės 20 d. *Ustawa – Kodeks wykroczeń* (Nusižengimų kodekso priėmimo įstatymas, toliau – Nusižengimų kodeksas) 24 straipsnyje nustatyta:

„1. Jeigu įstatyme nenustatyta kitaip, bauda yra nuo 20 iki 5 000 [Lenkijos] zlotų [(PLN)].

2. Jeigu už nusižengimą, kuriuo siekiama turtinės naudos, skiriamas areštas, kartu su šia bausme taip pat skiriama bauda, nebent skirti baudą būtų netikslinga.

3. Skiriant baudą atsižvelgiama į nusižengimą padariusio asmens pajamas, asmenines ir šeimines aplinkybes, turtinę situaciją ir galimybes gauti pajamų.“

8 Pagal šio kodekso 45 straipsnio 1 dalį už nusižengimą nebegali būti baudžiama, jeigu nuo jo padarymo praėjo vieni metai; jeigu tuo laikotarpiu buvo iškelta byla, už nusižengimą nebegali būti baudžiama praėjus 2 metams nuo to laikotarpio pabaigos.

9 Šio kodekso 138c straipsnyje numatyta:

„1a. Ta pati bausmė (bauda) skiriama tam, kas sudarydamas su vartotoju vartojimo kredito sutartį neįvykdė pareigos įvertinti kreditingumą.

<…>

4. Jei verslininkas yra subjektas, kuris nėra fizinis asmuo, 1–3 dalyse nustatyta atsakomybė tenka įmonės vadovui arba asmeniui, įgaliotam sudaryti sutartis su vartotojais.“

10 Pagal pagrindinėje byloje taikytinos redakcijos 1964 m. balandžio 23 d. *Ustawa – Kodeks cywilny* (Civilinio kodekso įvadinis įstatymas) 5 straipsnį civilinis teismas vienos iš šalių prašymu arba savo iniciatyva gali atmesti ieškovo reikalavimus remdamasis nuostata, kuria baudžiama už piktnaudžiavimą teise.

11 Pagrindinės bylos aplinkybėms taikytinos redakcijos 1964 m. lapkričio 17 d. *Ustawa – Kodeks postępowania* (Civilinio proceso kodekso įstatymas) 320 straipsnyje nurodyta:

„Konkrečiai motyvuotais atvejais teismas gali nuspręsti nurodytą mokėjimą išskaidyti į kelias dalis, o nekilnojamojo turto tiekimo ar patalpų atlaisvinimo atveju – nustatyti tinkamą datą šiam veiksmui atlikti.“

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

12 Kaip matyti iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą, 2018 m. gegužės 23 d. *Aasa Polska*, įsteigta Varšuvoje (Lenkija), ir KM sudarė vartojimo kredito sutartį. Šio kredito suma buvo 5 000 PLN (apie 1 080 EUR), o bendra grąžintina suma sudarė 8 626,58 PLN (apie 1 862 EUR). Šią sumą sudarė paskolos suma, 536,58 PLN (apie 115 EUR) palūkanos už visą sutarties galiojimo laikotarpį, 2 490 PLN (apie 537 EUR) sandorio parengimo mokestis ir 600 PLN (apie 130 EUR) administravimo mokestis. Paskola turėjo būti grąžinta 24 dalimis po 408 PLN (apie 88 EUR) laikotarpiu nuo 2018 m. birželio 22 d. iki 2020 m. gegužės 22 d.

13 Iš šios sutarties kylantį reikalavimą *Aasa Polska* perleido *Ultimo Portfolio Investment*, kurios buveinė yra Liuksemburge (Liuksemburgas).

14 Šios sutarties sudarymo dieną KM turėjo įsipareigojimų pagal 23 paskolos ir kredito sutartis, skolos sudarė 261 850 PLN (apie 56 500 EUR), o bendra mėnesinių įmokų pagal šiuos įsipareigojimus suma buvo 8 198 PLN (apie 1 770 EUR); jos sutuoktinis taip pat turėjo įsipareigojimų pagal 24 kredito ir paskolos sutartis. Skolos pagal visas šias sutartis sudarė 457 830 PLN (apie 98 840 EUR), o atitinkamų mėnesinių įmokų dydis buvo 9 974,35 PLN (apie 2 153 EUR). Tuo metu KM dirbo pagal darbo sutartį ir uždirbdavo 2 300 PLN (apie 500 EUR) neto. Jos sutuoktinis, kuris dėl su sveikata susijusių priežasčių nedirbo, neturėjo jokių pajamų.

15 *Sąd Rejonowy w Opatowie I Wydział Cywilny* (Opatuvo apylinkės teismo I civilinių bylų skyrius, Lenkija), į kurį 2019 m. balandžio 4 d. kreipėsi *Ultimo Portfolio Investment*, perėmusi 7 139,76 PLN (apie 1 540 EUR) skolą ir teisės aktuose nustatyto dydžio palūkanas, nurodo, kad pagrindinėje byloje aptariama sutartis buvo sudaryta per kredito tarpininką ir kad *Aasa Polska*, prieš sudarydama šią sutartį, nepatikrino nei KM turtinės padėties, nei jos skolų dydžio, nes per pokalbį prieš sudarant minėtą sutartį nebuvo užduota jokių klausimų nei apie šią padėtį, nei apie šios šeimos pajamų ir skolų sumas.

16 Prašyme priimti prejudicinį sprendimą tas teismas nurodo, kad nors 2019 m. birželio 14 d. jis bendrovei *Ultimo Portfolio Investment* nurodė pateikti jam papildomos informacijos apie veiksmus, kurių kredito davėjas ėmėsi siekdamas įvertinti KM kreditingumą, jam nebuvo pateikta jokios informacijos šiuo klausimu.

17 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad pagal Direktyvos 2008/48 8 straipsnio 1 dalį valstybės narės turi užtikrinti, kad prieš sudarant kredito sutartį kredito davėjas įvertintų vartotojo kreditingumą atitinkamais atvejais remdamasis iš vartotojo gauta pakankama informacija ir prireikus atlikęs patikrinimą atitinkamoje duomenų bazėje. Be to, pagal šios direktyvos 23 straipsnį valstybės narės turėtų nustatyti taisykles dėl veiksmingų, proporcingų ir atgrasomųjų sankcijų šios pareigos pažeidimo atveju, imdamosi visų priemonių, būtinų užtikrinti, kad jos būtų taikomos. To teismo teigimu, galiojanti Lenkijos teisė neužtikrina, kad bus laikomasi šių minėtoje direktyvoje nustatytų reikalavimų.

18 Minėtas teismas pažymi, kad pagal Nusižengimų kodekso 138c straipsnio 1a ir 4 dalis už pareigos patikrinti vartotojo kreditingumą nevykdymą baudžiama tik skiriant šio kodekso 24 straipsnyje numatytą baudą. Be to, pagal šio kodekso 45 straipsnį šiai baudai greitai suėjo senaties terminas. Jis taip pat pažymi, kad pagal nacionalinės teisės aktus atsakomybė kyla ne kredito davėjams kaip paskolos sutartis sudariusiems juridiniams asmenims, o tik fiziniams asmenims, kaip antai vadovui ar asmeniui, kurį kredito davėjas įgaliojo sudaryti sutartis su vartotojais.

19 Todėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas, ar Nusižengimų kodekse numatyta sankcija atitinka Direktyvoje 2008/48 nustatytus reikalavimus, ir jam kyla abejonių dėl šios sankcijos veiksmingumo, proporcingumo ir atgrasomojo pobūdžio tuo atveju, kai kredito davėjas pažeidžia pareigą patikrinti vartotojo kreditingumą.

20 Šiomis aplinkybėmis *Sąd Rejonowy w Opatowie I Wydział Cywilny* (Opatuvo apylinkės teismo I civilinių bylų skyrius) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar [Nusižengimų kodekso] 138c straipsnio 1[a] dalyje nustatyta sankcija už nusižengimą – [Direktyvos 2008/48] 8 straipsnio 1 dalyje nustatytos pareigos įvertinti vartotojo kreditingumą neįvykdymą – yra tinkamai ir pakankamai įgyvendinamas reikalavimas nacionalinėje teisėje nustatyti veiksmingas, proporcingas ir atgrasomąsias sankcijas, jei kredito davėjas pažeidžia [šios direktyvos] 23 straipsnyje valstybei narei nustatytą pareigą įvertinti vartotojo kreditingumą?“

Dėl prejudicinio klausimo

Dėl priimtinumo

21 *Ultimo Portfolio Investment* ir Lenkijos vyriausybė iš esmės mano, kad prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra nepriimtinas, nes jį pateikęs teismas (civilinę bylą nagrinėjantis civilinis teismas) neturi jurisdikcijos prireikus pagal Nusižengimų kodeksą skirti baudą kreditoriui, kuris yra verslininkas.

22 Iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, kad, Teisingumo Teismui ir nacionaliniams teismams bendradarbiaujant pagal SESV 267 straipsnį, tik bylą nagrinėjantis nacionalinis teismas, kuris yra atsakingas už būsimo sprendimo priėmimą, atsižvelgdamas į bylos ypatumus turi įvertinti ir prejudicinio sprendimo reikalingumą savo sprendimui priimti, ir Teisingumo Teismui pateikiamų klausimų svarbą. Todėl iš esmės Teisingumo Teismas turi priimti sprendimą tuo atveju, kai pateikti klausimai susiję su Sąjungos teisės nuostatos išaiškinimu.

23 Tai reiškia, kad nacionalinio teismo pateiktiems klausimams dėl Sąjungos teisės aiškinimo, atsižvelgiant į jo paties nurodytą teisinį reglamentavimą ir faktines aplinkybes, kurių tikslumo Teisingumo Teismas neprivalo tikrinti, taikoma svarbos prezumpcija. Teisingumo Teismas gali atsisakyti priimti nacionalinio teismo pateiktą prašymą priimti prejudicinį sprendimą, tik jeigu akivaizdu, kad prašomas Sąjungos teisės išaiškinimas visiškai nesusijęs su pagrindinės bylos faktais ar dalyku, jeigu problema hipotetinė arba Teisingumo Teismas neturi informacijos apie faktines ir teisines aplinkybes, būtinos tam, kad naudingai atsakytų į jam pateiktus klausimus (šiuo klausimu žr. 2014 m. rugsėjo 10 d. Sprendimo *Kušionová*, C-34/13, EU:C:2014:2189, 38 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

24 Nagrinėjamu atveju iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad šį prašymą pateikusiam teismui kyla klausimas dėl Sąjungos teisės nuostatos (šiuo atveju – Direktyvos 2008/48 23 straipsnio, kurį Teisingumo Teismo prašo išaiškinti) prasmės ir apimties. Tas teismas pakankamai ir tiksliai išdėstė pagrindinės bylos faktines aplinkybes ir pagrindinės bylos teisinį pagrindą, iš kurių matyti, kad pateikti klausimai nėra hipotetiniai.

25 Be to, nors *Ultimo Portfolio Investment* ir Lenkijos vyriausybė, be kita ko, teigia, kad pagal Lenkijos proceso teisės normas civilinis teismas, nagrinėjantis civilinę bylą, negali taikyti Nusižengimų kodekse numatytų sankcijų, o šio kodekso 138c straipsnio 1a dalyje nustatytą sankciją gali skirti tik baudžiamasis teismas, reikia priminti, kad Teisingumo Teismas turi teisę tik aiškinti Europos Sąjungos nuostatas ar spręsti dėl jų galiojimo, remdamasis nacionalinio teismo jam nurodytomis faktinėmis aplinkybėmis. O aiškinti nacionalinę teisę turi tik prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas (šiuo klausimu žr. 2021 m. kovo 11 d. Sprendimo *Firma Z*, C-802/19, EU:C:2021:195, 37 punktą).

26 Taigi prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra priimtinas.

Dėl bylos esmės

27 Savo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2008/48 23 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad šiame straipsnyje numatytų sankcijų veiksmingumo, proporcingumo ir atgrasomojo pobūdžio nagrinėjimas, be kita ko, tuo atveju, kai nesilaikoma šios direktyvos 8 straipsnyje numatytos pareigos įvertinti vartotojo kreditingumą, turi būti atliekamas atsižvelgiant tik į nacionalinės teisės nuostatą, kuri konkrečiai priimta perkeliant šią direktyvą į nacionalinę teisę.

28 Iš Direktyvos 2008/48 8 straipsnio 1 dalies matyti, kad prieš sudarydamas kredito sutartį kredito davėjas turi įvertinti vartotojo kreditingumą, o ši pareiga tam tikrais atvejais gali apimti patikrinimą atitinkamose duomenų bazėse. Šia pareiga taip pat siekiama skatinti kredito davėjo atsakingumą ir išvengti to, kad jis teiktų kreditus nemokiems vartotojams (šiuo klausimu žr. 2014 m. gruodžio 18 d. Sprendimo *CA Consumer Finance*, C-449/13, EU:C:2014:2464, 43 punktą; 2019 m. birželio 6 d. Sprendimo *Schyns*, C-58/18, EU:C:2019:467, 40 punktą ir 2020 m. kovo 5 d. Sprendimo *OPR-Finance*, C-679/18, EU:C:2020:167, 20 punktą).

29 Tokia pareiga, kiek ja siekiama apsaugoti vartotojus nuo pernelyg didelio įsiskolinimo ir nemokumo rizikos, šiems vartotojams yra ypač svarbi (šiuo klausimu žr. 2019 m. birželio 6 d. Sprendimo *Schyns*, C-58/18, EU:C:2019:467, 41 punktą ir 2020 m. kovo 5 d. Sprendimo *OPR-Finance*, C-679/18, EU:C:2020:167, 21 punktą bei jame nurodytą jurisprudenciją).

30 Direktyvos 2008/48 23 straipsnyje numatyta, kad, pirma, taisyklės dėl sankcijų, taikomų už nacionalinių nuostatų, priimtų taikant šios direktyvos 8 straipsnį, pažeidimus, turi būti apibrėžtos taip, kad sankcijos būtų veiksmingos, proporcingos ir atgrasančios, ir, antra, valstybės narės imasi visų priemonių, būtinų užtikrinti, kad jos būtų taikomos. Neperžengiant šių ribų, taisyklių dėl sankcijų pasirinkimas paliekamas valstybių narių diskrecijai (šiuo klausimu žr. 2014 m. rugsėjo 10 d. Sprendimo *Kušionová*, C-34/13, EU:C:2014:2189, 59 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją, taip pat 2020 m. kovo 5 d. Sprendimo *OPR-Finance*, C-679/18, EU:C:2020:167, 24 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

31 Nors prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausimai šiuo atveju susiję tik su sankcija, išplaukiančia iš Nusižengimų kodekso 24 ir 138c straipsnių, iš Teisingumo Teismui pateiktų rašytinių pastabų matyti, kad (su sąlyga, kad tai patvirtins prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas) Lenkijos teisėje numatytos kelios kitos (be kita ko, civilinės) sankcijos, kurias gali skirti nacionaliniai teismai pareigos patikrinti vartotojo kreditingumą nesilaikymo atveju.

32 Pirma, nors bauda iš tikrųjų gali būti atgrasomoji sankcija, dėl nedidelės sumos ši sankcija gali tapti nepakankama. Be to, aplinkybė, kad tokia sankcija gali būti taikoma tik fiziniams asmenims, gali atskleisti atitinkamų teisės aktų trūkumus (pagal analogiją žr. 2020 m. kovo 4 d. Sprendimo *Bank BGŻ BNP Paribas*, C-183/18, EU:C:2020:153, 48 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją). Tam, kad sankcija būtų veiksminga ir atgrasanti, iš pažeidėjų taip pat reikia atimti dėl jų padarytų pažeidimų gautą ekonominę naudą (pagal analogiją žr. 2021 m. vasario 11 d. Sprendimo *K. M. (Laivo kapitonui skirtos sankcijos)*, C-77/20, EU:C:2021:112, 48 punktą). Galiausiai tokia sankcija visų pirma negali pakankamai veiksmingai užtikrinti vartotojų apsaugos nuo pernelyg didelio įsiskolinimo ir nemokumo rizikos, t. y. apsaugos, kurios siekiama Direktyva 2008/48, jeigu ši sankcija neturi poveikio vartotojo, kuriam kreditas buvo suteiktas pažeidžiant šios direktyvos 8 straipsnį, padėčiai (šiuo klausimu žr. 2020 m. kovo 5 d. Sprendimo *OPR-Finance*, C-679/18, EU:C:2020:167, 38 punktą).

33 Antra, šiomis aplinkybėmis reikia priminti, kad pagal SESV 288 straipsnio trečią pastraipą direktyva yra privaloma kiekvienai valstybei narei, kuriai ji skirta, rezultato, kurį reikia pasiekti, atžvilgiu, bet nacionalinės valdžios institucijos pasirenka jos įgyvendinimo formą ir būdus (2016 m. balandžio 21 d. Sprendimo *Radlinger ir Radlingerová*, C-377/14, EU:C:2016:283, 76 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

34 Taigi perkeliant direktyvą nereikalaujama, kad kiekviena valstybė narė būtinai imtųsi įstatymų leidybos veiksmų. Konkrečiai kalbant, pagal suformuotą Teisingumo Teismo jurisprudenciją dėl bendrųjų principų ar taisyklių buvimo perkėlimas konkrečiais papildomais įstatymais ir kitais teisės aktais gali tapti perteklinis, tačiau su sąlyga, kad šie principai realiai užtikrina visišką šios direktyvos taikymą ir kad tuo atveju, jeigu atitinkama direktyvos nuostata siekiama privatiems asmenims sukurti teisių, iš šių principų išplaukianti teisinė situacija yra pakankamai apibrėžta ir aiški, o šias teises turintys asmenys gali žinoti visas savo teises ir prireikus remtis jomis nacionaliniuose teismuose (šiuo klausimu žr. 2009 m. gruodžio 3 d. Sprendimo *Komisija / Belgija*, C-475/08, EU:C:2009:751, 41 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

35 Darytina išvada, kad siekiant nustatyti, ar nacionalinės teisės aktais pakankamai įgyvendinami iš konkrečios direktyvos kylantys įsipareigojimai, reikia atsižvelgti ne tik į teisės aktus, kurie yra specialiai priimti šiai direktyvai perkelti, bet ir į visas esamas ir taikytinas teisės normas.

36 Taigi iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, kad nors Direktyvos 2008/48 23 straipsnyje reikalaujama, kad sankcijos būtų atgrasančios, teismai taip pat turi turėti diskreciją, leidžiančią jiems, atsižvelgiant į bylos aplinkybes, pasirinkti priemonę, kuri būtų proporcinga konstatuoto įsipareigojimo neįvykdymo sunkumui (šiuo klausimu žr. 2016 m. lapkričio 9 d. Sprendimo *Home Credit Slovakia*, C-42/15, EU:C:2016:842, 63 punktą ir 2020 m. kovo 5 d. Sprendimo *OPR-Finance*, C-679/18, EU:C:2020:167, 26 punktą). Todėl nacionaliniai teismai turi atsižvelgti į visas nacionalinės teisės normas ir jas aiškinti kuo labiau atsižvelgdami į šios direktyvos tekstą ir tikslą, kad būtų pasiektas ja siekiamus tikslus atitinkantis rezultatas (šiuo klausimu žr. 2014 m. kovo 27 d. Sprendimo *LCL Le Crédit Lyonnais*, C-565/12, EU:C:2014:190, 54 punktą ir 2020 m. kovo 5 d. Sprendimo *OPR-Finance*, C-679/18, EU:C:2020:167, 41 punktą).

37 Jeigu nacionalinis įstatymų leidėjas, kaip nagrinėjamu atveju, už tokį pareigos patikrinti vartotojo kreditingumą pažeidimą yra numatęs ne tik į Nusižengimų kodeksą įtrauktą sankciją, bet ir civilinės teisės sankcijas, kurios gali būti naudingos atitinkamam vartotojui, šios sankcijos, atsižvelgiant į ypatingą svarbą, kuri pagal Direktyvą 2008/48 teikiama vartotojų apsaugai, turi būti įgyvendinamos laikantis veiksmingumo principo (2020 m. kovo 5 d. Sprendimo *OPR-Finance*, C-679/18, EU:C:2020:167, 39 punktas).

38 Nagrinėjamu atveju iš Teisingumo Teismo turimos bylos medžiagos matyti (su sąlyga, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas atliks reikiamus patikrinimus), kad tarp nacionalinės teisės aktų nuostatų yra nuostatos, susijusios su teisės į palūkanas praradimu, sutarties vykdymo išskaidymu į dalis, už kurias palūkanos neskaičiuojamos, ir tam tikrų sąlygų negaliojimu remiantis nacionalinės teisės aktais, kuriais perkeliama 1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyva 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais (OL L 95, 1993, p. 29; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 2 t., p. 288) arba 2005 m. gegužės 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2005/29/EB dėl nesąžiningos įmonių komercinės veiklos vartotojų atžvilgiu vidaus rinkoje ir iš dalies keičianti Tarybos direktyvą 84/450/EEB, Europos Parlamento ir Tarybos direktyvas 97/7/EB, 98/27/EB bei 2002/65/EB ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 2006/2004 („Nesąžiningos komercinės veiklos direktyva“) (OL L 149, 2005, p. 22).

39 Visų pirma dėl teisės į palūkanas praradimo Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad nacionalinės teisės aktuose numatyta šios rūšies sankcija turi būti laikoma proporcinga, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2008/48 23 straipsnį, kiek tai susiję su atvejais, kai kredito davėjas pažeidžia pareigą, kuri šios direktyvos kontekste yra ypač svarbi (šiuo klausimu žr. 2016 m. lapkričio 9 d. Sprendimo *Home Credit Slovakia*, C-42/15, EU:C:2016:842, 69–71 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją).

40 Kaip pažymėta šio sprendimo 29 ir 30 punktuose, Direktyvos 2008/48 8 straipsnio 1 dalyje numatyta pareiga patikrinti vartotojo kreditingumą yra ypač svarbi.

41 Toliau, kiek tai susiję su sutarties vykdymo išskaidymu, pažymėtina, kad jis gali sudaryti sąlygas atsižvelgti į vartotojo padėtį ir išvengti situacijos, kai vartotojas gali patirti ypač neigiamų pasekmių (šiuo klausimu žr. 2019 m. kovo 26 d. Sprendimo *Abanca Corporación Bancaria ir Bankia*, C-70/17 ir C-179/17, EU:C:2019:250, 56, 58 ir 59 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją).

42 Galiausiai, siekdamas įvykdyti Direktyvos 2008/48 23 straipsnyje nustatytus reikalavimus, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas gali ją taikyti kartu su Direktyva 93/13, kad prireikus prieitų prie išvados, jog sąlygos, susijusios su pernelyg dideliais mokesčiais, vartotojui neprivalomos (šiuo klausimu žr. 2020 m. rugsėjo 3 d. Sprendimo *Profi Credit Polska*, C-84/19, C-222/19 ir C-252/19, EU:C:2020:631, 97 punktą).

43 Tai darydamas jis turi patikrinti, ar Direktyvoje 93/13 numatytos sankcijos taikymas nėra mažiau palankus vartotojui nei paprasta teisės į palūkanas praradimo sankcija, numatyta nacionalinės teisės aktuose įgyvendinant Direktyvos 2008/48 23 straipsnį (šiuo klausimu žr. 2010 m. lapkričio 16 d. Nutarties *Pohotovosť*, C-76/10, EU:C:2010:685, 77 punktą).

44 Be to, Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad komercinės veiklos nesąžiningumo, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 2005/29, konstatavimas yra vienas iš elementų, kuriais kompetentingas teismas gali grįsti savo vertinimą dėl pardavėjo ar tiekėjo su vartotoju sudarytoje sutartyje esančių sąlygų, susijusių su šia veikla, nesąžiningumo, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 93/13 (šiuo klausimu žr. 2012 m. kovo 15 d. Sprendimo *Pereničová ir Perenič*, C-453/10, EU:C:2012:144, 47 punktą ir šios dienos Sprendimo *BNP Paribas Personal Finance*, C-776/19–C-782/19, 76 punktą).

45 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į pateiktą klausimą reikia atsakyti: Direktyvos 2008/48 23 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad šioje nuostatoje numatytų sankcijų veiksmingo, proporcingumo ir atgrasomojo pobūdžio nagrinėjimas, be kita ko, tuo atveju, kai nesilaikoma šios direktyvos 8 straipsnyje numatytos pareigos įvertinti vartotojo kreditingumą, pagal SESV 288 straipsnio trečią pastraipą turi būti atliekamas atsižvelgiant ne tik į nacionalinės teisės nuostatą, kuri konkrečiai priimta siekiant perkelti šią direktyvą, bet ir į visas šios teisės nuostatas, aiškinamas kuo labiau atsižvelgiant į šios direktyvos tekstą ir tikslus, kad šios sankcijos atitiktų šios direktyvos 23 straipsnyje nustatytus reikalavimus.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

46 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (šeštoji kolegija) nusprendžia:

2008 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/48/EB dėl vartojimo kredito sutarčių ir panaikinančios Tarybos direktyvą 87/102/EEB 23 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad šioje nuostatoje numatytų sankcijų veiksmingo, proporcingumo ir atgrasomojo pobūdžio nagrinėjimas, be kita ko, tuo atveju, kai nesilaikoma šios direktyvos 8 straipsnyje numatytos pareigos įvertinti vartotojo kreditingumą, pagal SESV 288 straipsnio trečią pastraipą turi būti atliekamas atsižvelgiant ne tik į nacionalinės teisės nuostatą, kuri konkrečiai priimta siekiant perkelti šią direktyvą, bet ir į visas šios teisės nuostatas, aiškinamas kuo labiau atsižvelgiant į šios direktyvos tekstą ir tikslus, kad šios sankcijos atitiktų šios direktyvos 23 straipsnyje nustatytus reikalavimus.

Parašai.